

Sodišče: Višje sodišče v Ljubljani

Oddelek: Gospodarski oddelek

ECLI: ECLI:SI:VSLJ:2023:I.CPG.540.2022

Evidenčna številka: VSL00067493

Datum odločbe: 21.06.2023

Senat, sodnik posameznik: Lidija Leskošek (preds.), Milojka Fatur Jesenko (poroč.), Maja Jurak

Področje: CIVILNO PROCESNO PRAVO - OBLIGACIJSKO PRAVO - ODŠKODNINSKO PRAVO - POGODBENO PRAVO

Institut: podjemna pogodba (pogodba o delu) - odgovornost za stvarne napake - odstop od pogodbe - pojasnilna dolžnost - poslovna podlaga pogodbe - tipični interes - profesionalna skrbnost - jamčevanje za stvarne napake - alternativnost jamčevalnih zahtevkov - kondicijski zahtevek - odprava napake na stroške podjemnika - odškodninski zahtevek - zahtevek za plačilo odškodnine za škodo - nesklepčnost trditev - predvidljivost škode - licenčnina - dokaz iz drugega postopka - pravica do izjave - uspeh stranke v postopku
Zveza: ZPP člen 154, 219a. OZ člen 243, 243/1, 625, 625/3, 634, 639, 639/3, 639/5

Jedro

Kot izhaja iz obrazložitve izpodbijane sodbe, je sodišče pravdni stranki v tem postopku ponovno zaslišalo, vendar pa ju je zaslišalo le glede vprašanj, o katerih še nista bili zaslišani v postopku I Pg 7/2018. Navedeno postopanje sodišča prve stopnje je glede na določbo 219.a člena ZPP ustrezno, saj sta se stranki strinjali, da se uporabita zapisnika o zaslišanju pravnih strank iz drugega postopka.

Podjemnikova pojasnilna obveznost v zvezi z naročnikovim naročilom obstaja, če je naročilo objektivno pomanjkljivo in če bi podjemnik to pomanjkljivost ugotovil, če bi ravnal z dolžno profesionalno skrbnostjo.

Ker se tipični interesi domnevajo, se šteje, da bi toženka morala vedeti, da namerava tožnica uporabiti opravljen posel za opisani običajni namen, če bi ravnala z ustrezno profesionalno skrbnostjo.

Stroški odprave napak ne predstavljajo niti škode zaradi zaupanja niti refleksne škode, temveč gre za samostojni jamčevalni zahtevek v smislu tretjega odstavka 639. člena OZ (naročnikova odprava napak na račun izvajalca).

Naročnik lahko poleg zahtevka za odpravo napak kot primarnega jamčevalnega zahtevka na podlagi podjemnikove odgovornosti za stvarne napake uveljavlja tudi naslednje jamčevalne zahtevke: (1) pravico, da napako odpravi sam (po drugem podjemniku) in da od prvega podjemnika zahteva povrnitev stroškov odprave te napake, (2) pravico do sorazmernega znižanja plačila, ali (3) pravico odstopiti od pogodbe, kar

povzroči nastanek kondikcijske terjatve. Navedeni zahtevki so alternativne narave. To pomeni, da lahko naročnik med predpisanimi sankcijami izbira, nima pa jih pravice kumulirati, to je uveljavljati več sankcij.

Zahtevka za odpravo napak na izvajalčeve stroške ter zahtevka z odstopom od pogodbe in vrnitvijo podjemnine ni mogoče uveljavljati kumulativno.

Izrek

I. Pritožbama tožnice in toženke se delno ugoti in se sodba sodišča prve stopnje spremeni:

- v I. točki izreka tako, da mora toženka tožnici v 15 dneh plačati 52.636,34 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi od zneska 16.221,12 EUR od 30. 6. 2017 dalje, od zneska 15.254,88 EUR od 21. 9. 2017 dalje in od zneska 21.160,34 EUR od vložitve tožbe dalje;

- v II. točki izreka pa tako, da se zavrne tožbeni zahtevek za plačilo 69.597,85 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi od vložitve tožbe dalje.

II. V preostalem delu se pritožbi tožnice in toženke zavrneta ter se sodba sodišča prve stopnje v izpodbijanjem in nespremenjenem delu potrdi.

III. Vsaka stranka krije svoje stroške pritožbenega postopka.

Obrazložitev

1. Sodišče prve stopnje je z izpodbijano sodbo naložilo toženki, da mora tožnici v 15 dneh plačati 55.640,42 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi od posameznih zneskov in datumov, razvidnih iz izreka (I. točka izreka). Zavrnilo je tožbeni zahtevek, da mora toženka tožnici plačati 66.593,77 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi od vložitve tožbe dalje (II. točka izreka). Odločilo je, da vsaka stranka krije svoje stroške postopka (III. točka izreka).

2. Tožnica vlaga pritožbo iz razlogov zmotne ugotovitve dejanskega stanja in zmotne uporabe materialnega prava zoper zavrnilni del in odločitev o pravnih stroških (zoper II. in III. točko izreka). Pritožbenemu sodišču predlaga, da pritožbi ugoti in izpodbijano sodbo spremeni tako, da tožbenemu zahtevku v celoti ugoti ter toženki naloži povrnitev vseh pravnih stroškov v 15 dneh, po preteku tega roka pa z zakonskimi zamudnimi obrestmi. Priglaša pritožbene stroške.

3. Toženka vlaga pritožbo iz vseh dopustnih pritožbenih razlogov zoper ugodilni del (zoper I. točko izreka). Pritožbenemu sodišču predlaga, da pritožbi ugoti in izpodbijano sodbo spremeni tako, da tožbeni zahtevek v celoti zavrne, podrejeno pa, da sodbo v izpodbijanjem delu razveljavi ter zadevo vrne sodišču prve stopnje v novo sojenje. Priglaša pritožbene stroške.

4. Pravdni stranki sta odgovorili na pritožbo nasprotne stranke. Predlagali sta njuno zavrnitev in povrnitev stroškov odgovora na pritožbo.

5. Pritožbi tožnice in toženke sta delno utemeljeni.

6. Pravdni stranki sta sklenili podjemno pogodbo, s katero se je toženka zavezala tožnici izdelati kovinske palete, tožnica pa se je zavezala, da ji bo za to plačala 54.070,00 EUR.

7. V zadevi I Pg 7/2018 v zvezi z I Cpg 621/2020 je toženka (tam tožnica) od tožnice (tam toženke) zahtevala plačilo za izdelavo naročenih palet v višini 22.594,41 EUR. Tam je sodišče prve stopnje tožbeni zahtevek zavrnilo (pritožbeno sodišče pa je to odločitev potrdilo) na podlagi ugotovitve, da je bil tožničnin (tam toženkin) odstop od podjemne pogodbe utemeljen, ker izdelane palete niso bile v skladu s konstrukcijskim načrtom in so imele skrito stvarno napako, ki je kljub poskusom popravljanja toženka (tam tožnica) ni popravila.

8. V tej zadevi tožnica z nasprotno tožbo od toženke uveljavlja zahtevke iz naslova jamčevanja za stvarne napake pri podjemni pogodbi. Na podlagi odstopa od pogodbe zahteva vrnitev že plačanega zneska za naročene palete v višini 31.476,00 EUR (kondikcijski zahtevek) in povrnitev škode zaradi stvarnih napak v višini 90.758,19 EUR. Sodišče prve stopnje je tožbenemu zahtevku za vračilo že plačanega zneska ugodilo, tožbenemu zahtevku za povrnitev škode pa je delno ugodilo v višini 24.164,42 EUR, v preostalem delu (za 66.593,77 EUR) pa je tožbeni zahtevek zavrnilo. Zaključilo je, da so imele palete skrito stvarno napako, in sicer so mere palet odstopale od tolerančnih okvirov. Ugotovilo je namreč, da mere palet niso bile izdelane v skladu s konstrukcijskim načrtom¹ oziroma so bile neustrezne zaradi pomanjkljivega in neustreznega konstrukcijskega načrta.² Slednje naj bi spadalo v toženkino odgovornostno sfero, saj naj bi toženka (s tožničninim sodelovanjem) izdelala konstrukcijski načrt oziroma naj ne bi izpolnila svoje pojasnilne dolžnosti v skladu s tretjim odstavkom 625. člena Obligacijskega zakonika (OZ).

O toženkini pritožbi

Glede procesnih kršitev

9. Pritožnica uveljavlja kršitev pravice do enakega varstva pravic po 22. členu Ustave Republike Slovenije, katere najpomembnejši izraz je pravica do izjave. V kontradiktornem postopku, kakršen je pravdni postopek (5. člen Zakona o pravdnem postopku, ZPP), mora biti vsaki stranki omogočeno, da navaja dejstva, dokaze in pravna stališča, da se opredeli do navedb nasprotne stranke, da sodeluje v dokaznem postopku, da se izjavi o rezultatih dokazovanja ter sploh o celotnem procesnem gradivu, ki lahko vpliva na odločitev.³ Pritožnica se v zvezi s tem sklicuje na odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije U 39/95 z dne 16. 1. 1997 (točko 14 obrazložitve). Sodišču prve stopnje očita, da je napačno zaključilo, da je bilo o temelju zahtevka že odločeno v pravnomočno zaključenem postopku I Pg 7/2018, zaradi česar ni obravnavalo toženkinih dokaznih predlogov za zaslišanje prič A. A., B. B., C. C., D. D., E. E. in F. F. oziroma je štelo vprašanja in dokaze v zvezi s temeljem za podvajanje oziroma ponavljanje že izvedenega postopka. Navedeni pritožbeni očitki ni utemeljen. Ne drži, da je sodišče prve stopnje štelo, da je bilo o temelju zahtevka že odločeno v prej navedeni zadevi, temveč je obravnavalo navedbe in dokazne predloge strank ter ugotavljalo pravno odločilna dejstva v zvezi s temeljem na podlagi samostojnega dokaznega postopka.

10. Ob tem pa je pravilno uporabilo tudi 219. a člen ZPP,⁴ ko je na podlagi doseženega soglasja med strankama kot dokaz uporabilo zapisnike o zaslišanju strank in priče G. G. ter pisno izvedensko mnenje izvedenca H. H., njegovo dopolnitev in zapisnik o zaslišanju izvedenca iz postopka I Pg 7/2018.

11. Kot izhaja iz obrazložitve izpodbijane sodbe, je sodišče pravdni stranki v tem postopku ponovno zaslišalo, vendar pa ju je zaslišalo le glede vprašanj, o katerih še nista bili zaslišani v postopku I Pg 7/2018. Navedeno postopanje sodišča prve stopnje je glede na določbo 219. a člena ZPP ustrezno, saj sta se stranki strinjali, da se uporabita zapisnika o zaslišanju pravnih strank iz drugega postopka. Pritožbene navedbe, da sodišče prve stopnje pri izvedenem zaslišanju pravnih strank in prič ni dovolilo vprašanj, ki so se nanašale na temelj zahtevka, so prepavšalne, da bi pritožbeno sodišče nanje lahko odgovorilo. Pritožnica namreč ne pove, na katere priče in konkretna pravno odločilna vprašanja se navedeni očitek nanaša.

12. Prav tako je prepavšalni pritožbeni očitek, da je sodišče prve stopnje v zvezi z zatrjevanji, da je škodo s svojimi ravnanji povzročila tožnica, zavrnilo skoraj vse toženkinine dokazne predloge oziroma je zavrnilo toženkinine dokazne predloge za zaslišanje vseh predlaganih prič. Pritožnica sicer v nadaljevanju navede, katerih dokaznih predlogov naj sodišče prve stopnje ne bi izvedlo, in sicer naj ne bi zaslišalo prič A. A., B. B., C. C., D. D., E. E. in F. F., vendar pa ne obrazloži, katera konkretna pravno odločilna dejstva je s temi dokaznimi predlogi dokazovala. Pravica do izvedbe dokazov namreč ni neomejena. Če obstajajo upravičeni razlogi za zavrnitev, sodišče predlaganega dokaza ni dolžno izvesti. Kot že pojasnjeno, pa ne držijo pritožbene navedbe, da bi sodišče te dokazne predloge zavrnilo, ker bi nepravilno štel, da je bilo o temelju zahtevka že odločeno na podlagi pravnomočne sodbe iz postopka I Pg 7/2018. Sodišče prve stopnje je v 25. točki obrazložitve pojasnilo, zakaj teh dokazov ni izvedlo. Da ti razlogi niso utemeljeni, pritožnica ne zatrjuje. Pritožnica se v tem postopku tudi ne more sklicevati na neizvedbo dokazov v drugi pravnomočno zaključeni zadevi I Pg 7/2018. Pritožbeni očitki v zvezi s tem zato niso utemeljeni.

Glede stvarnih napak

13. Za presojo stvarnih napak oziroma odgovornosti zanje je pravno odločilno vprašanje, ali je toženka kršila pojasnilno obveznost, ki jo določa tretji odstavek 625. člena OZ. Pojasnilna obveznost obsega obveznost opozoriti naročnika na vse okoliščine v zvezi z opravljanjem posla, ki lahko vplivajo na uspešno uresničitev tistih naročnikovih interesov, za katere podjemnik ve oziroma bi zanje moral vedeti, če bi ravnal z ustrezno profesionalno skrbnostjo. Podjemnikova pojasnilna obveznost v zvezi z naročnikovim naročilom tako obstaja, če je naročilo objektivno pomanjkljivo in če bi podjemnik to pomanjkljivost ugotovil, če bi ravnal z dolžno profesionalno skrbnostjo.⁵

14. Pritožnica trdi, da ni kršila pojasnilne dolžnosti. Pojasnjuje, da je napake ugotovil šele končni naročnik ter da v času naročila za pomanjkljivosti konstrukcijskega načrta ni vedela oziroma ni mogla vedeti, tudi če je ravnala z ustrezno profesionalno skrbnostjo, ker ni bila seznanjena z zahtevami končnega naročnika. Tožnici naj bi izdelala palete, kakršne se jih je zavezala izdelati s podjemno pogodbo. Pri tem pa naj ne bi vedela, kakšen izdelek se je zavezala tožnica izdelati končnemu naročniku.

15. Tožnica je naročila izdelavo kovinskih palet za avtomatizacijo tovarne. Podrobnejše lastnosti palet sta pogodbeni stranki opredelili s konstrukcijskim načrtom. Med strankama je bilo sicer sporno, ali je načrt izdelala podjemnica z naročničinim sodelovanjem ali pa ga je (dejansko) izdelala naročnica, podjemnica pa je načrt le tehnično izrisala. Vendar pa slednje za presojo kršitve pojasnilne dolžnosti ni pravno odločilno, zato se pritožbeno sodišče do pritožbenih očitkov, ki se nanašajo na odločitev sodišča prve stopnje, da je načrt izdelala toženka s tožničinim sodelovanjem, ne bo opredeljevalo.

16. Običajno se sporne kovinske palete uporabljajo na način, da se nanje pritrdijo bazne palete, vse skupaj pa potem služi avtomatizaciji tovarne. Navedeni tipični interes tvori del (tipske) poslovne podlage podjemne pogodbe. Ker se tipični interesi domnevajo, se šteje, da bi toženka morala vedeti, da namerava

tožnica uporabiti opravljen posel za opisani običajni namen, če bi ravnala z ustrezno profesionalno skrbnostjo. Tako niso utemeljene (sicer pavšalne) pritožbene navedbe, da toženka ni vedela za zahteve končnega naročnika "glede uporabnosti in namembnosti izdelkov" ter za "bazne palete, na katere naj bi se pritrdile palete, ki jih je izdelala toženka". Iz izpodbijane sodbe pa tudi sicer izhaja, da je toženka sama trdila, da je vedela, da se bodo palete pritrdile na bazne osnove.⁶ Dogovor med tožnico in končnim naročnikom o konkretni opredelitvi lastnosti izdelkov pa za odločitev v tej zadevi ni bistven. Sodišče prve stopnje je tako utemeljeno zavrnilo toženkine dokazne predloge za pridobitev pogodbe, sklenjene med tožnico in končnim naročnikom, elektronske pošte in tehnične dokumentacije v zvezi s to pogodbo ter zaslišanje priče I. I.

17. V konkretnem primeru značilnosti palet, kot so bile opredeljene s konstrukcijskim načrtom, niso bile primerne za običajni namen uporabe. Sodišče prve stopnje je namreč na podlagi izvedenčevih ugotovitev zaključilo, da je imel konstrukcijski načrt pomanjkljivosti oziroma je bil neustrezen, in sicer je imel nedoločljivo koordinatno izhodišče, manjkajoče srednice, nepopolno kotiranje, manjkajoče kote/mere in napačno prikazane preseke. Iz obrazložitve izpodbijane sodbe izhaja tudi, da je toženka sama trdila, da tožničino naročilo ni bilo primerno, ter da iz toženkine izpovedbe izhaja, da se ji je zdel tehnični načrt nejasen in premalo natančen. Toženka je torej vedela, da je bilo tožničino naročilo pomanjkljivo, da lastnosti opravljenega posla, ki so bile opredeljene s tem naročilom – konstrukcijski načrtom, ne bodo omogočale uporabe rezultata toženkinega izpolnitvenega ravnanja za običajen namen, tj. za ustrezno pritrditev palet na bazne palete in posledično za ustrezno avtomatizacijo tovarne. Glede na navedeno pa je bila dolžna toženka tožnico na nejasen in premalo natančen konstrukcijski načrt tudi opozoriti. Slednja ugotovitev se nanaša na pravno vprašanje, zato ni utemeljen pritožbeni očitek, da izvedenec na vprašanje, ali bi morala toženka tožnico o pomanjkljivostih konstrukcijskega načrta opozoriti, ni odgovoril. Pritožbeno sodišče se nadalje strinja tudi s sodiščem prve stopnje, da če je bila za izdelavo palet oziroma konstrukcijskega načrta potrebna bazna paleta, bi morala toženka tožnico tudi na to opozoriti.

18. Pritožnica trdi, da je sodišče prve stopnje spregledalo naslednje izvedenčeve izjave v dopolnitvi izvedenskega mnenja: "konstrukcijski načrt je izdelan, tako kot je, ter je potrjen s strani obeh pravnih strank" in "poleg tega ugotavljam, da naročnik od *izdelka* pričakuje kaj drugega, kot je bilo narisano". Pri tem pa ne pojasni, kateri zaključek sodišča prve stopnje naj bi navedene izjave izpodbile. Druga izjava se celo sklada z ugotovitvijo sodišča prve stopnje, da je bil konstrukcijski načrt pomanjkljiv in neustrezen, in je torej tožnica od *izdelka* zagotovo pričakovala kaj drugega, kot je bilo narisano.

19. Pritožbeno sodišče nadalje pojasnjuje, da tudi če bi držale pritožbene navedbe, da toženka ni kršila pojasnilne dolžnosti, pa bi bila ta še vedno odgovorna za stvarne napake palet. Sodišče prve stopnje je namreč na podlagi izvedenskega mnenja zaključilo tudi, da mere palet niso bile izdelane v skladu s konstrukcijskim načrtom (slednje je bilo ugotovljeno tudi po tožbi v zadevi I Pg 7/2018). Ugotovilo je namreč, da so premeri oziroma pozicije izvrtin odstopale od tolerančnih zahtev. Slednjega zaključka pa pritožnica ne izpodbija.

20. Pritožbena navedba, da je tožnica palete prevzela in potrdila, ni pravno odločilna, ker je sodišče prve stopnje ugotovilo, da zatrjevana napaka predstavlja skrito napako v smislu 634. člena OZ, saj odstopanja od tolerančnih okvirov ob normalnem pregledu *brez izvedbe meritev* ni bilo mogoče opaziti. Sodišče prve stopnje je tudi pravilno zaključilo, da se je tožnica upravičeno zanesla na merilne protokole, ki jih je izpolnila toženka in ki so potrjevali, da palete ustrezajo tehničnim zahtevam, ter zato izdelkov ni pregledovala z natančnejšimi meritvami že ob njihovem prevzemu. Pritožnica zgolj pavšalno ugovarja, da je takšen zaključek napačen, pri tem pa ne navede nobenih konkretnih razlogov za ta očitek.

21. Pritožbeni očitki, da je toženka meritve izvedla z merilnim kalibrom, kot je bilo dogovorjeno, sodišče prve stopnje pa je upoštevalo izkaze meritev na 3D stroju, ki jih je izvedlo J., d. o. o., je prepavšalen, da bi pritožbeno sodišče lahko nanj odgovorilo. Pritožnica namreč ne pove, na kaj vpliva zatrjevano dejstvo, da so bile meritve opravljene z različnimi merilnimi instrumenti (ne trdi npr., da bi se rezultati meritev zaradi tega razlikovali in na kakšen način). Tudi sicer pa je izvedenec v svoji izpovedbi potrdil, da se rezultati meritev pri merjenju s kalibrom ali 3D strojem ne razlikujejo (razen če bi bile izvrtine ovalne, za kar pa v konkretni zadevi ni šlo).

O tožničini in toženkini pritožbi

Glede kondikcije, stroškov za odpravo napak in škode

22. Tožnica je v nasprotni tožbi zahtevala vrnitev delno plačanega zneska v višini 31.476,00 EUR (kondikcijski zahtevek) in povrnitev škode zaradi stvarnih napak v višini 90.758,19 EUR. Slednji znesek predstavlja stroške za material, embalažo, licence, bruniranje in meritve palet ter stroške, nastale zaradi izdelave nadomestnih palet s pomočjo drugega izvajalca.

23. Sodišče prve stopnje je tožbenemu zahtevku za vračilo že plačanega zneska v višini 31.476,00 EUR ugodilo, tožbenemu zahtevku za povrnitev škode pa je delno ugodilo v višini 24.164,42 EUR. Slednji znesek je dobilo tako, da je od vseh utemeljenih stroškov oziroma škode v skupni višini 78.234,42 EUR odštelo 54.070,00 EUR, kolikor je znašal dogovorjeni znesek podjemnine.

24. Glede stroškov za nakup materiala je sodišče prve stopnje ugodilo tožbenemu zahtevku za plačilo 11.704,14 EUR. Pojasnilo je, da je tožnica kupila 100 kosov jekla, iz katerega je nato toženka izdelala palete z napako, ki so bile za tožnico neuporabne. Zavrnilo pa je tožbeni zahtevek za plačilo skupno 12.218,57 EUR.⁷ Gre za stroške za nakup materiala, ki je bil porabljen za izdelavo nadomestnih izdelkov. Toženka se pritožuje zoper ugodilni del, tožnica pa zoper zavrnilni del.

Toženkin pritožbeni očitki, da je obrazložitev sodbe glede ugotovljenih dejstev sama s seboj v nasprotju, ni utemeljen. Sodišče prve stopnje je res navedlo, da je toženka iz tožničinega materiala izdelala izdelke z napako, ki so bili za tožnico neuporabni, ter da je tožnica določen material uporabila. Vendar pa se navedeni ugotovitvi ne nanašata na isto škodo – na isti račun oziroma material. Prva ugotovitev se nanaša na računa št. 5687 in 5686 (priloga A50), ki jima je bilo ugodeno (35. točka obrazložitve), druga pa na račun št. 6559 (priloga A56), plačilo katerega je sodišče prve stopnje zavrnilo (36. točka obrazložitve).⁸ Prav tako se na zavrnen del tožbenega zahtevka nanaša tudi ugotovitev, da je toženka šest kosov neutemeljeno zadržala, preostalo količino pa naj bi tožnica uporabila za reševanje reklamacije. Toženkini pritožbeni očitki, da niso jasne "količine materiala", "kaj je bilo s preostalimi kosi materiala" oziroma "koliko materiala je bilo uporabljeno v nadaljevanju", pa so prepavšalni, da bi pritožbeno sodišče lahko nanje odgovorilo.

Tožničini pritožbeni očitki glede zavrnenega dela zahtevka niso konkretizirani. Sodišče prve stopnje je pojasnilo, da ti stroški predstavljajo stroške nakupa materiala, ki je bil porabljen za izdelavo nadomestnih palet, zato jih je pravilno zavrnilo. Tudi tožnica je v svojih vlogah trdila, da gre za stroške nakupa materiala "za rešitev reklamacije". Zato niso utemeljene njene (sicer pavšalne) pritožbene navedbe, da gre za "stroške, ki jih je tožnica imela sama ob nabavi prvotnega materiala, ki bi ga morala uporabiti toženka", oziroma "stroške nabave materiala, iz katerega je toženka izdelala neuporabne izdelke".

25. Glede stroškov za nakup lesene embalaže za sporne palete je sodišče prve stopnje ugodilo tožbenemu zahtevku za plačilo 805,20 EUR. Pojasnilo je, da je tožnica sporne palete utemeljeno hranila v prvotni leseni embalaži (zaradi morebitnega izvedenčevega ogleda v zadevi I Pg 7/2017 ali v tej zadevi), da bi preprečila morebitne poškodbe. Ker je morala nato embalažo za nove izdelke ponovno naročiti in plačati, naj bi utemeljeno zahtevala povračilo stroškov, ki jih je imela z nakupom prvotne embalaže. Pritožbeno sodišče pojasnjuje, da je takšen zaključek sodišča prve stopnje materialnopravno napačen. Strošek nakupa embalaže za sporne palete namreč ne predstavlja pravno priznane škode oziroma ni v vzročni zvezi s toženkino nepravilno izpolnitvijo. Če bi tožnica prejela stroške nakupa te embalaže, hkrati pa bi obdržala tudi kupljeno embalažo, bi bila obogatena za vrednost embalaže. Glede na ugotovitev sodišča prve stopnje, da sta oba pravdna postopka tekla od leta 2018 dalje, in da je tožnica upravičeno hranila sporne palete v embalaži, bi bila tožnica upravičena le do škode v višini manjvrednosti embalaže zaradi poteka časa oziroma škode zaradi nemožnosti uporabe te embalaže, v zvezi s čimer pa trditve (in dokazov) ni podala. Pritožbeno sodišče je zato v tem delu toženkini pritožbi ugodilo in izpodbijano sodbo spremenilo tako, da je tožbeni zahtevek za povrnitev škode v višini 805,20 EUR zavrnilo.

26. Glede stroškov licence za palete je sodišče prve stopnje ugodilo tožbenemu zahtevku za plačilo 9.261,00 EUR. Ugotovilo je, da je tožnica za vsako posamezno paleto plačala licenčnino proizvajalcu K., Ag. Toženkin pritožbeni očitke, da je sodišče prve stopnje zavrnilo vse toženkine dokazne predloge v zvezi s poizvedbami pri dajalki licence, družbi K. Ag., ter da ni upoštevalo toženkinih ugovorov, s čimer pritožnica smiselno uveljavlja absolutno bistveno kršitev določb postopka iz 8. točke drugega odstavka 339. člena ZPP, je prepavšalen, da bi pritožbeno sodišče nanj lahko odgovorilo. Toženka namreč ne navede, katerih njenih ugovorov sodišče ni upoštevalo in kako naj bi dokazne predloge substancirala (ne obrazloži, katera pravno odločilna dejstva je z dokaznimi predlogi dokazovala). Pravica do izvedbe dokazov ni neomejena. Če obstajajo upravičeni razlogi za zavrnitev, sodišče predlaganega dokaza ni dolžno izvesti. Da razlogi, zaradi katerih sodišče prve stopnje ni izvedlo predlaganih dokazov,⁹ niso utemeljeni, pritožnica ne zatrjuje, še manj pa obrazloži. Sodišče prve stopnje je kljub tožničinemu ročnemu pripisu na računu "provizija" presodilo, da iz računov jasno izhaja, da sta bila izdana za licenco ("X") in ne za provizijo. Teh argumentov prvostopenjske sodbe (s katerimi se pritožbeno sodišče strinja) pritožnica ne izpodbija konkretizirano, temveč le ponavlja svojo tezo, s katero pred sodiščem prve stopnje ni uspela. Pritožbeno sodišče se nadalje strinja s sodiščem prve stopnje, da dejstvo, da so bile palete izročene pred izdajo računa za licenco, ni pravno relevantno. Zakaj naj bi bilo navedeno dejstvo pravno relevantno, toženka ne pojasni. Prav tako ne pojasni, v čem naj bi bilo bistveno tožničino razmerje z K., Ag., oziroma katerega pravno odločilnega dejstva sodišče prve stopnje v zvezi s tem ni ugotavljalo. Na pritožbene očitke, da naj bi bile naknadne meritve, ki jih je za tožnico izdelalo J., d. o. o., opravljene na paletah z oznako Q. in ne K., da so v zvezi s tem različne izpovedi strank in prič ter da posledično ni jasno, ali so bili predmet meritev izdelki, povezani s spornim poslom, pa bo pritožbeno sodišče odgovorilo v nadaljevanju obrazložitve. Pritožnica pa tudi sicer ne pojasni, na kakšen način naj bi bilo to dejstvo pravno odločilno za presojo utemeljenosti plačila stroškov licenčnine.

27. Glede stroškov bruniranja je sodišče prve stopnje ugodilo tožbenemu zahtevku za plačilo 2.720,73 EUR. Ugotovilo je, da gre za stroške bruniranja, ki ga je na neustreznih paletah opravil končni naročnik, in za stroške bruniranja nadomestnih palet ("rešitev reklamacije"), ki jih je končni naročnik zahteval od tožnice zaradi prvotno neustreznih palet (tožnica je te izdelala s pomočjo drugega podjemnika). Pritožbeno sodišče v okviru materialnopravne presoje ugotavlja, da tožničine trditve glede škode, ki naj bi tožnici nastala zaradi bruniranja novih palet, niso sklepčne, saj si kot celota logično nasprotujejo. Tožnica je sicer res trdila, da je plačilo bruniranja na novih paletah zahteval končni naročnik zaradi neustrezno izdelanih palet. Vendar pa ni sporno, da je končni naročnik bruniral tudi toženkine (neustrezne) palete. Očitno je

torej, da bi se nove palete v vsakem primeru brunirale in torej bruniranje le-teh ni v vzročni zvezi s toženkino nepravilno izpolnitvijo. Tožnica oziroma končni naročnik zato ne moreta prevaliti plačila teh stroškov na toženko. Tožbeni zahtevek za plačilo škode za bruniranje novih palet tako ni utemeljen. Ker pa iz tožničinih trditvev in računov (priloge A53) ni mogoče razbrati, kateri stroški se nanašajo na bruniranje palet, ki jih je izdelala toženka, in kateri na bruniranje novih palet, je tožbeni zahtevek za plačilo stroškov bruniranja neutemeljen v celoti. Trditveno breme glede slednjega je bilo namreč na tožnici, ki pa mu ta ni zadostila. Pritožbeno sodišče je zato v tem delu toženkini pritožbi ugodilo in izpodbijano sodbo spremenilo tako, da je tožbeni zahtevek za povrnitev škode v višini 2.720,73 EUR zavrnilo.

28. Glede stroškov za meritve palet je sodišče prve stopnje ugodilo tožbenemu zahtevku za plačilo 195,20 EUR za meritve neustreznih palet in 6.095,43 EUR za stroške merilnih protokolov, ki jih je zaradi neustreznosti toženkinih palet zahteval končni naročnik pri vseh naknadno naročenih paletah (tožnica je te izdelala s pomočjo drugega podjemnika). Slednji znesek naj bi vključeval tako stroške meritev nadomestnih palet ("rešitev reklamacije") kot tudi stroške meritev vseh nadaljnjih novih palet, ki so jih za tožnico izvedli drugi podjemniki. Zavrnilo pa je tožbeni zahtevek za plačilo 305,00 EUR, ker je ugotovilo, da gre za dvakratno povrnitev istega stroška.

Toženka v pritožbi navaja, da ni izkazano, na katerih paletah so bile opravljene meritve. Na računih J., d. o. o., naj bi bila navedena oznaka palet Q., namesto K. S temi trditvami izkazuje, da se računi ne nanašajo na meritve palet, ki jih je izdelala toženka, oziroma da se nanašajo na meritve izdelkov, ki niso povezani s spornim poslom. Sodišče prve stopnje je na podlagi elektronskega sporočila L. L., zaposlenega v J., d. o. o., njegovega zaslišanja ter zaslišanja tožničinega zakonitega zastopnika in tožničine prokuristke M. M. zaključilo, da je šlo le za napačno poimenovanje palet v računih. Pritožbeno sodišče se v izogib ponavljanju v celoti sklicuje na dokazno oceno sodišča prve stopnje v 49. in 50. točki obrazložitve. Dodaja le, da ne drži, da je prišlo do nasprotja pri izpovedbah stranke in prič. L. L. je izpovedal le, da ponavlja stranke poimenujejo svoje izdelke, kar pa še ne pomeni, da je bilo tudi v konkretnem primeru tako. Prav tako pa navedeno še ne pomeni, da predmet meritev niso bili izdelki, povezani s spornim poslom. Tožbeni zahtevek za plačilo škode v višini 195,20 EUR za meritve neustreznih palet je tako utemeljen.

Toženka nadalje v pritožbi ugovarja, da ni izkazano, da je končni naročnik zahteval meritve vseh nadaljnjih novih palet in da bi bilo to v vzročni zvezi s toženkinim ravnanjem. Pritožbeno sodišče v okviru materialnopravne presoje glede škode, ki naj bi tožnici nastala zaradi meritev novih palet, ugotavlja, da tožničine trditve niso sklepčne, saj si kot celota logično nasprotujejo. Tožnica je sicer res navedla, da je končni naročnik *zaradi neuspešne izvedbe* posla s toženko izgubil zaupanje v tožnico, zato sedaj zahteva meritve vseh novih palet na tožničine stroške, ter da dodatne meritve v primeru prve dobre izdelave ne bi bile potrebne. Vendar pa ni sporno, da je morala toženka tudi na spornih (neustreznih) paletah opraviti meritve (izpolniti je morala tožničine merilne protokole). Očitno bi se torej meritve na novih paletah opravile v vsakem primeru, torej tudi v primeru, če bi bile sporne palete ustrezne (tožnica nasprotnega ni pojasnila). Meritve na novih paletah tako niso v vzročni zvezi s toženkino nepravilno izpolnitvijo oziroma tožnica te vzročne zveze ni sklepčno pojasnila. Ni npr. navedla, da je končni naročnik zaradi stvarnih napak na prvotnih paletah na novih paletah zahteval drugačne (dodatne) meritve od tistih, ki jih je izvedla toženka na prvotnih paletah, oziroma od tistih, ki se običajno izvajajo na paletah. Pritožbeno sodišče je zato v tem delu toženkini pritožbi ugodilo in izpodbijano sodbo spremenilo tako, da je tožbeni zahtevek za povrnitev škode v višini 6.095,43 EUR za meritve novih palet zavrnilo.

29. Tudi sicer pa, če bi bili stroški bruniranja in meritev novih palet v vzročni zvezi s toženkino nepravilno izpolnitvijo (če bi bile tožničine trditve sklepčne), pritožbeno sodišče ocenjuje, da takšna škoda za toženko

ob kršitvi pogodbe ni bila predvidljiva (prim. prvi odstavek 243. člena OZ).¹⁰ Toženka namreč ni bila dolžna predvideti, da bo končni naročnik zaradi njenih neustreznih palet od tožnice zahteval plačilo stroškov bruniranja in meritev vseh nadaljnjih palet, ki jih bo ta dala izdelati drugim podjemnikom. Takšne posledice nepravilne izpolnitve pogodbe namreč v poslovnem svetu v konkretnih okoliščinah ni mogoče šteti kot običajne.

30. Iz tožničnih navedb in ugotovitev sodišča prve stopnje izhaja, da uveljavljana škoda v višini 47.452,72 EUR pomeni stroške odprave napak, in sicer stroške izdelave novih palet pri drugem izvajalcu (točke od 51 do 53 obrazložitve). Tožnica je sicer v svojih vlogah govorila o škodi, vendar pa stroški odprave napak ne predstavljajo niti škode zaradi zaupanja niti refleksne škode, temveč gre za samostojni jamčevalni zahtevek v smislu tretjega odstavka 639. člena OZ (naročnikova odprava napak na račun izvajalca). Zgolj dejstvo, da je tožnica tudi v tem delu zahtevka napačno uporabljala pravni pojem "škoda", namesto "stroški odprave napak", pa še ne pomeni, da je odškodninski zahtevek nedoločen oziroma da "ni jasno, kaj spada pod stroške za odpravo napak in kaj pod odškodninski zahtevek". Glede na vsebino tožničnih navedb je bilo razlikovanje med obema institutoma jasno razpoznavno in ga je tudi sodišče prve stopnje ugotovilo.

Naročnik lahko poleg zahtevka za odpravo napak kot primarnega jamčevalnega zahtevka na podlagi podjemnikove odgovornosti za stvarne napake uveljavlja tudi naslednje jamčevalne zahtevke: (1) pravico, da napako odpravi sam (po drugem podjemniku) in da od prvega podjemnika zahteva povrnitev stroškov odprave te napake, (2) pravico do sorazmernega znižanja plačila, ali (3) pravico odstopiti od pogodbe, kar povzroči nastanek kondikcijske terjatve. Navedeni zahtevki so alternativne narave. To pomeni, da lahko naročnik med predpisanimi sankcijami izbira, nima pa jih pravice kumulirati, to je uveljavljati več sankcij.¹¹

Pritožbeno sodišče tako pritruje toženkinemu pritožbenemu stališču, da zahtevka za odpravo napak na izvajalčeve stroške ter zahtevka z odstopom od pogodbe in vrnitvijo podjemnine ni mogoče uveljavljati kumulativno. Zaključek sodišča prve stopnje, ki je za utemeljen štelo tako tožničin kondikcijski zahtevek kot tudi zahtevek za povrnitev stroškov za odpravo napak, tako materialnopravno ni pravilen. Pritožbeno sodišče ugotavlja, da je tožnica (skladno s pravnomočno sodbo v zadevi I Pg 7/2018) utemeljeno zadržala plačilo dela podjemnine v višini 22.594,00 EUR, prav tako pa je utemeljen njen kondikcijski tožbeni zahtevek za vrnitev dela podjemnine (po nasprotni tožbi v tej zadevi) v višini 31.476,00 EUR. Skupno gre torej za 54.070,00 EUR podjemnine. Glede na pojasnjeno razmerje alternativnosti zahtevkov pa ni utemeljen tudi njen tožbeni zahtevek za plačilo stroškov za odpravo napak v višini 47.452,72 EUR.¹²

31. Utemeljeno pa tudi tožnica v pritožbi opozarja, da je sodišče prve stopnje pri izračunu škode napačno upoštevalo znesek podjemnine 54.070,00 EUR. Slednji znesek je namreč odštelo od vseh ugotovljenih stroškov za odpravo napak in škode v skupni višini 78.234,42 EUR, toženki pa je naložilo v plačilo preostanek v višini 24.164,42 EUR. Pojasnilo je, da ker bi morala tožnica navedeni znesek v primeru ustreznosti izdelanih palet plačati, ji škoda v tem obsegu ni nastala (56. točka obrazložitve). Pritožbeno sodišče pojasnjuje, da je navedeno stališče materialnopravno zmotno. Naročnik lahko namreč poleg ustreznega jamčevalnega zahtevka – kumulativno s tem zahtevkom – uveljavlja tudi odškodninski zahtevek (peti odstavek 639. člena OZ). Tožnica ima torej poleg jamčevalnega zahtevka – kondikcijskega zahtevka na podlagi odstopa od pogodbe zaradi stvarnih napak, pravico zahtevati tudi povrnitev škode, ki ji je nastala zaradi toženkine neizpolnitve.¹³ Nima pa pravice (kot že pojasnjeno) kumulirati več jamčevalnih zahtevkov.

32. Glede na vse navedeno je torej tožnica v konkretnem primeru upravičena do vrnitve dela plačane podjemnine v višini 31.476,00 EUR in povrnitve škode v višini 21.160,34 EUR, skupaj torej do 52.636,34 EUR.

Sklepno

33. Pritožbeno sodišče je pritožbama tožnice in toženke delno ugodilo in sodbo sodišča prve stopnje v I. točki izreka spremenilo tako, da mora toženka tožnici v 15 dneh plačati 52.636,34 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi, razvidnimi iz izreka te sodbe, v II. točki izreka pa tako, da se zavrne tožbeni zahtevek za plačilo 69.597,85 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi od vložitve tožbe dalje (prvi odstavek 351. člena ZPP). V preostalem delu je pritožbi tožnice in toženke zavrnilo (v izpodbijanih in nespremenjenih I., II. in III. točki izreka) in sodbo sodišča prve stopnje v tem obsegu potrdilo (353. člen ZPP).

Glede pravnih stroškov

34. Zaradi spremembe prvostopenjske sodbe je bilo treba odločiti tudi o stroških postopka pred sodiščem prve stopnje. Pritožbeno sodišče je glede na tožničin delni uspeh v skladu z drugim odstavkom 154. člena ZPP odločilo, da krije vsaka stranka svoje stroške.

35. Skladno z ustaljeno sodno prakso sodišče praviloma glede na uspeh odloči, da krije vsaka stranka svoje stroške tedaj, kadar je uspeh strank približno enak in kadar tudi ne gre za bistvene razlike pri višini pravnih stroškov, ki so nastali eni ali drugi stranki oziroma, če obstajajo drugi utemeljeni, razumni in življenjsko sprejemljivi razlogi za takšno odločitev.¹⁴ Pritožbeno sodišče pojasnjuje, da gre v konkretni zadevi ravno za tak primer. Tožnica je namreč uspela v 43 %, višina pravnih stroškov, ki so nastali strankama, pa v bistvenem ne odstopa.

36. Tožnica se sicer v pritožbi zavzema za način vrednotenja uspeha ločeno po temelju in višini. Navaja, da je v celoti uspela s svojim kondicijskim zahtevkom, tako po temelju kot po višini, prav tako pa je uspela po temelju odškodninskega zahtevka. Zato naj bi uspela vsaj v 75 %.

37. Ob upoštevanju vseh okoliščin primera sodišče lahko oceni uspeh stranke v postopku tudi na način, da posebej ovrednoti njen uspeh glede temelja in višine zahtevka ter nato izračuna aritmetično sredino obeh ocen. Vendar je takšna metoda sprejemljiva v primerih, ko mora stranka veliko navora vložiti v dokazovanje temelja zahtevka, kar povzroči nastanek znatnih pravnih stroškov,¹⁵ oziroma ko prisojena odškodnina zaradi matematične odločitve o stroških le glede na končni uspeh ob približno enaki višini potrebnih stroškov na obeh straneh izgubi svoj pomen, saj jo izniči stroškovna odločitev.¹⁶ Da bi šlo v obravnavni zadevi za takšno izjemo, tožnica ne trdi, pritožbeno sodišče pa ugotavlja, da ne gre za takšno situacijo. Po oceni pritožbenega sodišča okoliščine v obravnavani zadevi ne odstopajo od običajnih okoliščin v kondicijskih in odškodninskih sporih do te mere, da bi zahtevale uporabo izračuna aritmetične sredine uspeha po temelju in višini. Iz spisa namreč ne izhaja, da bi prvostopenjsko sodišče dokazni postopek vodilo predvsem glede temelja, temveč ga je vodilo tudi glede višine tožbenega zahtevka.¹⁷

Glede pritožbenih stroškov

38. O stroških pritožbenega postopka je pritožbeno sodišče odločilo v skladu z drugim odstavkom 154.

člena ZPP v zvezi z drugim odstavkom 165. člena ZPP. Glede na to, da je uspeh pravnih strank s pritožbo (in odgovorom na pritožbo nasprotne stranke) približno enak, je pritožbeno sodišče odločilo, da krije vsaka stranka svoje pritožbene stroške.

¹ Točka 26 obrazložitve sodbe.

² Točka 25 obrazložitve sodbe.

³ Prim. tudi sodbo Vrhovnega sodišča Republike Slovenije II Ips 213/2018 z dne 6. 2. 2020, 16. točko obrazložitve.

⁴ Ta določa, da če je bil dokaz, ki ga je predlagala stranka, že izveden v kakšnem drugem sodnem postopku, lahko sodišče na predlog stranke kot dokazno sredstvo uporabi zapisnik ali pisno izvedensko mnenje iz drugega sodnega postopka, če stranki temu ne nasprotujeta ali če sta bili obe stranki udeleženi v drugem sodnem postopku in dokaza ni mogoče več izvesti.

⁵ Prim. N. Plavšak, v: N. Plavšak in drugi, Obligacijski zakonik (OZ), posebni del, s komentarjem, 3. knjiga, GV Založba, Ljubljana 2004, str. 770–782.

⁶ Da je v resnici želela tožnica palete uporabiti za kakšen drug, poseben (atipičen) namen, za katerega naj toženka ne bi vedela oziroma ne bi mogla vedeti, pa pritožnica konkretizirano ne zatrjuje.

⁷ Tožnica sicer v pritožbi trdi, da gre za znesek 12.904,63 EUR.

⁸ Da se navedeni ugotovitvi nanašata na različna računa oziroma različen material, izhaja tudi iz tožničnih trditev v vlogi na list. št. 81.

⁹ Sodišče prve stopnje je v 39. točki obrazložitve sodbe pojasnilo, zakaj je zavrnilo predlagane dokaze za poizvedbe pri K., Ag.

¹⁰ Ta določa, da ima upnik pravico do povračila navadne škode in izgubljenega dobička, ki bi ju dolжник moral pričakovati ob kršitvi pogodbe kot možni posledici kršitve pogodbe glede na dejstva, ki so mu bila takrat znana ali bi mu morala biti znana.

¹¹ Prim. N. Plavšak, prav tam, str. 870 in 872–873, ter sodni odločbi Vrhovnega sodišča Republike Slovenije II Ips 483/99 z dne 29. 3. 2000 in Višjega sodišča v Ljubljani II Cp 1040/2021 z dne 6. 7. 2021, točke 13–15 obrazložitve (na slednjo se v pritožbi sklicuje tudi toženka).

¹² Naročnik je lahko upravičen le do povrnitve škode v višini razlike med zneskom, ki ga mora za opravljeni posel plačati drugemu podjemniku, in (nižjim) zneskom, ki bi ga za isti posel moral plačati prvemu podjemniku (N. Plavšak, prav tam, str. 879). Ta škoda pa tožnici ni nastala, saj je znesek, ki bi ga morala plačati toženki, višji od zneska, ki ga mora za izdelavo palet plačati drugim podjemnikom.

¹³ Prim. N. Plavšak, prav tam, str. 875 in 878–880.

¹⁴ Prim. sklep Višjega sodišča v Ljubljani I Cpg 798/2019 z dne 9. 7. 2020, 8. točko obrazložitve.

¹⁵ Prim. sklep Višjega sodišča v Ljubljani I Cp 832/2022 z dne 10. 6. 2022.

¹⁶ Prim. sklep Višjega sodišča v Ljubljani II Cp 1171/2020 z dne 4. 8. 2020.

¹⁷ Sodišče prve stopnje je glede temelja kot dokaz uporabilo zapisnike o zaslišanju strank in priče G. G. ter pisno izvedensko mnenje izvedenca, njegovo dopolnitev in zapisnik o zaslišanju tega izvedenca iz postopka I Pg 7/2018.

Datum zadnje spremembe: 06.08.2024